

VIRKEMIDDELKATALOG

Kommunalvalget 2021

Forord

Tiden er knap. Tal fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet viser, at hvis Danmark skal give sit ligelige bidrag til målsætningen om at bremse den globale opvarmning ved 1,5 grader, så kan vi kun fortsætte med de aktuelle CO₂-udledninger til mellem 2024-2027. Herefter er CO₂-budgettet for dette århundrede opbrugt. Det giver et fingerpeg om opgaven foran os.

Derfor bør kommunerne spille en langt mere aktiv rolle i den grønne omstilling, end de gør i dag. Kommunerne kan gøre en stor indsats gennem offentlige udbud og ved at tage lokalt lederskab for aktiviteterne inden for deres kommunegrænser.

Den næste valgperiode bliver den sidste valgperiode, hvor vi kan nå vores klimamål. Derfor skal vi udvise rettidig omhu og komme så tæt på fossilfrihed som muligt inden udgangen af næste valgperiode. For at bidrage til denne rejse har vi udarbejdet dette virkemiddelkatalog, som indeholder en række anbefalinger til kommunerne, forvaltningerne og folkevalgte.

Der er mange måder at nå vores klimamål på, og den mest omkostningseffektive måde er at håndhæve forurenere-betaler-princippet. Derfor er en af de vigtigste anbefalinger også at indføre en intern CO₂-pris i kommunernes planlægning.

God læselyst!
Frederik Sandby
Sekretariatsleder

Virkemiddelkataloget er udviklet af Klimabevægelsens frivillige og ansatte i sekretariatet. Specielt tak til Peter Bjerregaard, Martin Collignon, Lasse Wagner, Jonathan Sandström, Thomas Meinert Larsen, Andrea Lærke Rasmussen, Ariel Storm, Mette Bohr.

Klimabevægelsen i Danmark
Grundtvigs Sidevej 2, Kælderen, 1865 Frederiksberg.
Kontakt@klimabev.dk
+45 9360 2296

Hovedanbefalinger

Danske kommuner har forskellige udgangspunkter for at nå klimamålene. Fælles for alle kommuner er dog, at transporten samt el- og varmeproduktion typisk udgør de primære kilder til CO₂-udledninger. I kommuner med stor industri spiller udledningerne herfra også en betydelig rolle.

Vores anbefalinger fokuserer på de områder, hvor CO₂-reduktionspotentialet er størst og hvor omkostningerne ved at omstille er lavest. Anbefalingerne er ikke udtømmende, men behandler de mest centrale områder, som berører samtlige kommuner. Anbefalingerne inddrager ikke nationale tiltag, men derimod kun virkemidler som kommunerne kan igangsætte hurtigst muligt.

Virkemiddel	Samfundsøkonomisk omkostning	CO ₂ -reduktionspotential
Intern CO ₂ -pris på indkøb på minimum 850 kr./ton CO ₂ i 2022	Meget billig	Meget høj
Bæredygtigt byggeri fra 2022	Medium	Meget høj
40 pct. elektrificeringsgrad i 2025	Billig	Meget høj
90 pct. fossilfri andel af el i 2025	Meget billig	Høj
20 pct. reduktion af andel af km kørt med fossile brændsler i 2025	Billig	Medium
95 pct. fossilfri andel af kilometer på vegne af kommunen i 2025	Medium	Meget høj
Nul-investeringspolitik i fossile brændsler fra 2022	Meget billig	Lav

I følgende afsnit forklares relevansen af hovedanbefalingerne.

Intern CO₂-pris på indkøb på minimum 850 kr./ton i 2022

Den mest enkle og retfærdige måde at håndhæve forurenere-betaler-princippet på, er at lade omkostningen ved forureningen indgå i prisen. Det betyder, at investeringer og indkøb (over en bagatelgrænse på f.eks. 50.000 kr.) skal anvende en intern CO₂-pris, der svarer til produktets eller ydelsens klimabelastning. Folketinget har ikke set sig i stand til at indføre en tilstrækkelig CO₂-pris og har i stedet nedsat en kommission, der skal behandle dette spørgsmål. Vi foreslår, at kommunerne anvender en intern pris på mindst 850 kr. per ton CO₂-ækvivalenter i 2022, da dette er en realistisk, men også effektiv startpris. Som alternativ kan EU-kvoteprisen på 450 kr. per ton CO₂-ækvivalenter anvendes. Prisen skal gradvist stige til 1.500 kr./ton i 2030, som anbefales af Klimarådet.

Bæredygtigt byggeri fra 2022

Kommunerne ejer og drives en betydelig bygningsmasse, og står for en stor mængde byggearbejde. Vi foreslår, at enhver investering i eller frasalg af grunde, bygninger eller renovation, der overstiger 15 mio. kroner, bør følge kravene fra den frivillige bæredygtighedsklasse fra 2022.

40 pct. elektrificeringsgrad i 2025

12 pct. af Danmarks energiforbrug kommer fra el. Langt størstedelen af energiforbruget kommer stadig fra gas, olie eller kul. For at nå vores mål er det derfor vigtigt, at så meget af vores energiforbrug elektrificeres. Helt konkret bør f.eks. dieslbiler erstattes af elbiler og oliefyr erstattes af varmepumper. Vi foreslår derfor, at kommuner sætter et mål for elektrificeringsgraden af energiforbruget med særligt fokus på varmeproduktion og transport.

90 pct. fossilfri andel af el i 2025

I takt med en øget elektrificering, er det vigtigt, at elektricitetens klimaaftryk er så lav som muligt. Vi foreslår, at kommuner tager udgangspunkt i klimaaftrykket af elforbruget (som tager hensyn til import og eksport) således, at vi minimerer importen af el produceret ved hjælp af fossile kilder i vores nabolande. Derudover bør kommunerne i videst muligt omfang sikre, at elproduktionen ikke kommer fra biomasse. Kommunerne bør udarbejde en konkret strategi for udfasning af afbrænding af importeret biomasse inden 2027.

20 pct. reduktion af andel af km kørt med fossile brændsler i 2025

I dag kører ca. 99 pct. af danske køretøjer på fossile brændsler, og selvom Danmark er i front, hvad angår cykling, så kræver klimamålene, at vi også omstiller vores transportvaner. Det vil kræve en omstilling fra fossildrevne køretøjer til eldrevne køretøjer, men også en omstilling af transportform - således at en del af privatbilismen erstattes af offentlig transport, cykling, gang og deleøkonomiske transportmidler såsom bybiler og samkørsel. Vi foreslår, at kommuner sigter efter at reducere andelen af kørte km med fossile brændsler med 20 pct. i 2025. De fem største kommuner (København, Århus, Odense, Aalborg, Esbjerg) bør lave konkrete planer for nulemissionszoner med indfasning senest i 2023.

95 pct. fossilfri andel af kilometer på vegne af kommunen i 2025

Kommunen har, som enhver anden virksomhed, et ansvar for, hvilke transportformer, der anvendes af ansatte i arbejdstiden, til og fra arbejdsstedet, og af kommunens leverandører. Vi foreslår, at kommunen skal sætte sig som mål, at kilometer kørt på kommunens vegne, skal være 95 pct. fossilfri i 2025.

Nul-investeringspolitik i fossile brændsler fra 2022

Danske kommuner har tilsammen omkring 40 milliarder investeret i aktier og obligationer. Det internationale energiagentur vurderer, at der ikke kan investeres mere i udvinding af fossile brændsler, hvis Parisaftalen målsætninger skal nås. Vi foreslår, at kommuner stopper investeringer i udvinding af fossil energi samt fossilintensive aktiviteter fra 2022.

Sådan virker den interne CO2-pris

CO2-prisen skal indgå i de kommunale indkøbsprocesser, så de produkter og tjenester, som har en stor klimabelastende effekt, bliver relativt dyrere i forhold til mere klimavenlige alternativer. På den måde afspejles omkostningen ved klimabelastningen i prissætningen.

En CO2-pris vil ikke gøre offentlige indkøb dyrere, da det i udgangspunktet kun ændrer på den relative forskel mellem klimabelastende og ikke klimabelastende produkter i købsprocessen. Hvis et kommunalt køkken eksempelvis står med valget mellem oksekød og fisk, så vil oksekødet i udgangspunktet blive dyrere ved at anvende en CO2-pris i indkøbsprocessen. Den egentlige indkøbspris på oksekød og fisk ændrer sig ikke, men kommunen vil have en større tilbøjelighed til at købe fisk, da fisk vil fremstå som det billigere valg, når der tages højde for klimabelastningen.

En CO2-pris kan således sænke det kommunale CO2-aftryk uden nogen merpris ved at ændre forbrugsmønstret. Det bliver de relevante forvaltninger, der i dag forestår kommunale indkøb, som kommer til at skulle anvende CO2-prisen i deres indkøbsprocesser.

Introduktion til virkemiddelkataloget

Danske kommuner har via ejerskab over kommunale forsyningsvirksomheder, energi- og transportplanlægning samt offentlige indkøb en afgørende indflydelse på, hvor hurtigt den grønne omstilling går.

Kommunernes drivhusgasudledninger kategoriseres typisk i:

Scope 1

Udledninger indenfor kommunens geografiske område.

Scope 2

Udledninger fra forbrug af forsynet energi såsom elektricitet og fjernvarme.

Scope 3

Udledninger fra kilder, der ligger udenfor kommunens geografiske område, men som er en konsekvens af aktivitet indenfor kommunens geografiske område.

Virkemiddelskataloget tager udgangspunkt i denne kategorisering. Derfor ligger katalogets indsatsområder inden for energi, transport og landbrug, som er de tre største kilder til klimabelastning i kommunerne. For at sikre en omkostningseffektiv og accelereret grøn omstilling anbefaler vi, at følgende principper bør anvendes i den kommunale strategiske energiplanlægning fremadrettet:

- Førstegenerationsbiobrændstoffer og importeret biomasse bør ikke indgå i CO₂-regnskaber som vedvarende energiproduktion.
- CO₂-udledning fra fjernvarme bør beregnes ud fra brændsler, der benyttes til produktion i de enkelte lokale fjernvarmeværker.
- Indkøb af certificeret grøn strøm kan kun godskrives i elforbruget, hvis der er tale om additionel og statsstøttefri VE-produktion.
- Kommunerne bør kun anvende totaløkonomiske betragtninger i udbudsprocesser og indkøb. I forlængelse heraf bør der tildeles bonuspoint i udbudsprocesser til bud, der inkluderer yderligere grønne tiltag, f.eks. arbejdsmaskiner på byggepladser, som ikke anvender fossil energi.

1 Rammesættende politik for kommunerne

Klimaneutralitet 2027

Danske kommuner bør understøtte Danmarks klimapolitiske målsætninger om at overholde Parisaftalen. Det betyder, at kommunerne som minimum bør sigte efter klimaneutralitet senest i 2027 (scope 1-udledninger), hvis de skal give deres ligelige bidrag til målopfyldelsen.

CASE: [København Kommune](#)

Reduktionssti frem mod 2027

2027-målet bør ikke forhindre kommunale politikere i at reducere klimaaftrykket her og nu. Derfor skal der sættes nogle indikative mål, der sørger for at reduktionerne sker lineært fra nu indtil 2027.

CASE: [Oslo](#)

Klimavurdering af politiske beslutninger

Alle større politiske beslutningsforslag skal vurderes på deres klimaeffekt. Det indebærer CO₂-beregninger af alle større budget- og investeringsbeslutninger.

CASE: [Middelfart Kommune](#)

Offentlige tilgængelige og ensartede klimaplaner

For at give borgerne muligheden for at følge med i kommunens klimahandling, foreslås det, at kommunerne skal redegøre for om deres klimahandlingsplan flugter med Parisaftalens 1,5-gradersmål. Redegørelserne skal ligge tilgængelige på kommunens hjemmeside og bør som minimum opdateres årligt fra 2022.

CASE: [Gladsaxe Kommune rapportering til CDP](#)

2 Transport

Omstilling af al kollektiv transport

Senest i 2027 bør al kollektiv transport anvende grøn energi. Fossile busser bør gradvist udfases og der bør omgående indføres et stop for salg af fossile bybusser og stop for fossil drift ved udbud af bybuskørsel.

CASE: [Aalborg Kommune](#)

Elektrificering af personbiler

Fra 2022 bør alle nyindkøb af kommunale personbiler udgøres af elbiler, og der bør fremlægges en plan for udskiftning af den eksisterende bilpark, så kommunernes bilpark er fossilfri senest i 2025.

CASE: [Holbæk Kommune](#)

Trængselsreducerende infrastruktur

For at reducere trængsel og for at fremme pladsbesparende transportformer, bør mindst 20 pct. af investeringer i kommunal parkering- og trafikinfrastruktur fra 2022 gå til at reducere trængsel - f.eks. supercykelstier.

CASE: [Barcelona, Gent](#)

Andel af parkeringspladser til elbiler og delebiler

For at tilskynde en grønnere bilpark i byerne bør mindst 10 pct. af parkeringspladserne i bycentrum fra 2022 afsættes til elbiler og delebiler og mindst 50 pct. i 2025.

CASE: [Frederiksberg Kommune](#)

Udbud af parkeringspladser

Hvis en privat person eller en virksomhed ønsker at benytte offentlige parkeringspladser til andre bestemte formål end bilparkering, som f.eks. cykelparkering eller udeservering, bør der være mulighed for at retten til at bruge parkeringspladsen går i udbud med en mindstepris, der svarer til parkeringslicens for området.

CASE: [Københavns Kommune under COVID-19](#)

Mål om ladestandere

De største kommuner med den højeste befolkningstæthed bør indføre en ladegaranti, så bilister højst skal bevæge sig 250 meter for at komme til den nærmeste offentligt tilgængelige ladestander. Etablering af ladestandere bør sættes i offentligt udbud.

CASE: [Frederiksberg Kommune](#)

Reduceret luftfart

Kommuner bør arbejde for at minimere al flytransport, og særligt undgå flytransport med en transporttid på mindre end 5 timer. Derudover bør der indføres kommunale mål for reduktion i flytransporten, der begrænser drivhusgasudledningerne mest muligt, og kommunerne skal tilslutte sig et moratorium for udbygning af lufthavne og i videst muligt omfang bestræbe sig på at afholde online-møder.

CASE: [BBC Worldwide](#)

Understøttelse af samkørsel og delebilsordninger

Tidligere undersøgelser af delebiler med fast stamplads viser, at én delebil kan erstatte 5-10 privatbiler, og at disse delebilister generelt kører mindre end privatbilister. Kommunerne bør fremme samkørsel og delebilsordninger ved f.eks. at tildele parkeringspladser og sikre den lavest mulige parkeringsafgift hertil.

CASE: [Holbæk kommune: Nabogo](#) og [Horsens kommune: Tadaa](#)

Skærpede miljøkrav til leverandørkøretøjer

Fra 2022 bør alle kommuner tildele miljøkrav en afgørende vægt i tildelingskriterierne for levering af ydelser og i udbud. Som minimum bør typenormen Euro 6D anvendes i leveringskravene og frem mod 2024 bør der stilles stigende krav om, at kommuner udelukkende anvender klimaneutral energi, såsom el, biogas og brint. Fra 2025 bør fossilfrihed anvendes som udbudskrav.

CASE: [Aarhus kommune](#) og [Middelfart kommune](#)

3 Energi

Omstilling af varmforsyningen

Kommunernes varmeproduktion skal gradvis omstilles til vedvarende energiproduktion. Da der er vidt forskellige udgangspunkter og omstændigheder for kommunerne anbefales det, at der indføres indikative mål for varmepumpeandel, biogasandel og elektrificeringsandel i varmforsyningen. Der bør sættes et overordnet 2025-mål om mindst 85 pct. fossilfri andel i varmforsyningen og 100 pct. i 2027. Kommuner med en høj andel af importeret biomasse bør fremlægge planer for en bæredygtig varmforsyning med fuld udfasning inden 2027.

CASE: [Samsø kommune](#)

Klimavenlig elproduktion

Størstedelen af danske kommuner har i dag en VE-andel i elproduktionen på mindre end 50 pct., hvilket bl.a. skyldes, at det ikke er muligt for alle kommuner at producere en mængde, som svarer til deres elforbrug. Alle kommunerne skal inden udgangen af 2025 sikre, at kommunens elforbrug udelukkende dækkes af ny vedvarende elproduktion. Denne produktion kan dog opstilles udenfor kommunens geografi.

CASE: [Samsø kommune](#)

Udfasning af gas- og oliefyr

Der er i dag 380.000 gasfyr og 80.000 oliefyr. Kommunerne bør udarbejde planer som munder ud i en udfasning af oliefyr inden 2023 og gasfyr senest i 2027. Kommunerne bør gå forrest og udfase samtlige gas- og oliefyr i kommunale bygninger i senest 2023.

CASE: [Middelfart kommune](#)

4 Byggeri

Den frivillige bæredygtighedsklasse for investeringer over 15 mio. kroner fra 2022

Kommunerne bør vise vej og sørge for, at den kommunale bygningsmasse bliver mere klimavenlig. Det betyder, at enhver byggeinvestering, der er større end 15 mio., bør leve op til kravene sat af den frivillige bæredygtighedsklasse. Kravet skal også stilles til købere af kommunale grunde og bygninger.

CASE: [Roskilde kommune](#)

Offentliggørelse af energiforbrug i kommunale bygninger

En offentliggørelse af time-for-time-energiforbruget af kommunale bygninger vil gøre det muligt for enhver at sikre at energiforbruget mindskes, og at virksomheder kan komme med deres bud på, hvordan energiforbruget kan reduceres billigst muligt i disse bygninger. Kommuner bør tilstræbe at kunne offentliggøre energiforbrug på timebasis inden 2025.

CASE: [Dublin](#)

Straksrenoveringer i Landsbyggefonden

Regeringen bør åbne for straksrenoveringer under Landsbyggefonden, som kan aktiveres til at energirenovere bygninger i den almene boligsektor. Ifølge SYNERGI ligger mere end 70.000 boliger over hele landet og venter på at blive renoveret hos Landsbyggefonden.

Lempelse af anlægsloftet

Grønne investeringer bør fritages fra anlægsloftet. Det omfatter bl.a. energieffektivisering, energirenoivering af bygningsmassen og cykelinfrastruktur.

5 Indkøb

Intern CO2-pris for investeringer og indkøb over 50.000 kr.

For at afspejle klimabelastningen i kommunens investeringer og indkøb, foreslår vi en intern pris på 850 kr./ton CO2-ækvivalenter i 2022, der gradvist stiger til 1.500 kr. i 2030, som anbefalet af Klimarådet. Denne pris skal indregnes inden kommunen beslutter sig for at købe ydelser og varer.

CASE: [City of Portland skyggepris](#).

LED-belysning

LED-pærer sparer både penge og energi. De bruger 75 pct. mindre energi, og har en markant længere levetid end andre alternativer. Derfor giver det god mening, at omkring 99 pct. af pærene i kommunalt regi erstattes af LED-pærer allerede fra 2023.

CASE: [Frederiksberg Kommune](#).

Kommunale køkkener og indkøb af mad

Den mad vi spiser, har stor påvirkning på klimaet. Vi foreslår derfor i, at den gennemsnitlige kommunaltallerkens klimaaftryk reduceres med 25 pct. i 2022, og 60 pct. i 2025. Dette vil både reducere CO2-aftrykket i kommunen, men også tilskynde en madkulturel omstilling.

CASE: [Aarhus Kommune](#).

Kapitel 6 Kommunale borgerting

Kommunerne skal nedsætte grønne borgerting, hvor borgerne kan være med til at bestemme over kommunens politik. Sådan kan vi sætte skub på omstillingen og hjælpe kommunerne med at tage de rigtige og de ambitiøse beslutninger om vores fælles klima, miljø og natur.

Borgerting - også kaldet en borgersamling - er en måde at inddrage borgerne, som er mere vidtgående end traditionel borgerinddragelse. I en kommunal borgerting vælges f.eks. 36 borgere til at deltage. Borgerne i borgertinget er et tværsnit af kommunens borgere, som findes ved en lodtrækning, der tager højde for uddannelsesniveau, alder, køn, geografi m.m. Borgertinget nedsættes med en opgave, som det skal løse over et halvt år.

Over hele Europa eksperimenteres der nu med borgerting til at løse svære problemstillinger, hvor det politiske system ellers spiller fallit. Senest har Paris nedsat en permanent kommunalt borgerting og Skotland har igangsat de mest ambitiøse lokale borgerting hidtil. Politikere og borgere har fået øjnene op for hvordan borgerting kan løse svære og vigtige opgaver. I Danmark har kommuner som Albertslund og Rudersdal igangsat borgerting.

Vi skal fortsætte og udvikle den demokratiske fornyelse som det Danmarks nationale klimaborgerting har været et udtryk for. Klimaborgertinget var en stor gevinst for den danske klimaindsats. Den står som et bevis på, at borgerne ønsker at tage langt stærkere midler i brug.

Der findes mange metoder til at inddrage borgere i den grønne omstilling. Der er dog tre grunde til hvorfor borgerting er den metode som Klimabevægelsen foreslår.

- **Legitimitet der forandrer.** Det der gør borgertinget helt særligt, er at det kommer med en langt større legitimitet end andre former for borgerinddragelse - og det giver borgertinget et stærkere politisk forandringspotential. Den legitimitet er ikke mindst forbundet med: 1) at borgertinget er et lodtrukket tværsnit af befolkningen, som afspejler uddannelsesniveau, alder mv. i hele befolkningen; 2) at borgerne gennem ekspert input og tid til deliberation, bliver klogere og diskuterer sig frem til de gode løsninger; 3) at borgertinget skal nedsættes med et stærkt mandat, som gør at politikerne forpligter sig til at behandle borgertingets anbefalinger seriøst.
- **Tid til deliberation.** Et borgerting er en proces, hvor borgerne får tiden og rammerne til at sætte sig ind i sagerne. I modsætning til de fleste andre inddragelsesmetoder bygger borgertinget nemlig på *deliberation*. Det betyder udforskning og løsning af konkrete problemstillinger over lang tid. Forskning viser, at borgertingsmodellen giver en bedre problemløsning. I deliberative processer, som borgerting, er det vist at deltagerne skifter holdning i takt med at de får mere viden. Dette står i stærk kontrast til de borgermøder, politiske debatter og vox-pops, hvor folks holdninger sjældent ændrer sig.
- **Det fælles bedste trumfer særinteresser.** Borgerting kan sætte en stopper for de pengestærke interessers indflydelse på den danske klimaindsats. Et borgerting ligger ikke under for kortsigtede hensyn gennem medier og genvalg, og særinteresser som magtfulde interesseorganisationer får ikke uforholdsmæssig stor indflydelse. I stedet for at varetage særinteresser, skaber borgertinget bedre rammer for langsigtede overvejelser om det fælles bedste interesse.

Hvilken opgave kan man stille et borgerting?

Byrådet i en kommune beslutter at nedsætte et borgerting og sørger for at der indhentes uafhængig hjælp til faciliteringen af det. Borgertinget skal nedsættes med en bestemt opgave - også kaldet et kommissorium. Kommissoriet definerer problemet, som borgerne i borgertinget skal forsøge at finde en løsning på. Problemet må ikke være et ja/nej-spørgsmål, men gerne en kompleks udfordring.

Det er vigtigt at opgaven berører et område som kommunen har indflydelse på - og som borgerne altså får lov til at råde over. Opgaverne kan være meget forskellige fra kommune til kommune, og der findes ikke et endegyldigt svar på hvilket kommissorium, der er bedst.

- **Borgerbudget.** Hvordan ønsker i selv at fordele kommunens budget på grøn omstilling (og hvor stort skal dette grønne 'borgerbudget' være)?
- **Klimamål.** Hvad skal være kommunens klimamål og hvordan skal indsatsen fordeles på kommunens ansvarsområder?
- **Indsats.** Find virkemidler, der sikrer at kommunen reducerer sit klimaaftryk.
- **Foregangskommune.** Hvordan kan kommunen blive en national og global leder på bæredygtig udvikling?

Politikerne skal forpligte sig

Det er vigtigt at kommunen forpligter sig på at tage borgersamlingens anbefalinger seriøst. Der findes flere trin af forpligtelse, hvor et højere trin betyder en højere grad af indflydelse og forpligtelse.

- **Konsulterende.** Dette er den mindst forpligtende model, hvor borgerne blot skal høres. Det minder dermed mere om en slags meningsmåling og er i øvrigt den model som det nationale danske klimaborgerting blev bygget på.
- **Dagsordensættende.** Borgersamlingen designs så forslagene skal behandles seriøst i byrådene
- **Bestemmende.** Med hjælp fra forvaltningen, og i samspil med kommunalbestyrelsen, har borgerne direkte adgang til politiske beslutninger. Det kan f.eks. gøres ved at borgerne råder over en andel af kommunens budget (også kaldet et borgerbudget).

Hvis et borgerting virkelig skal gøre en forskel, er det er ikke nok, at borgersamlingen er konsulterende. Borgertinget skal som minimum være dagsordensættende og helst bestemmende.

5 Ekstra tiltag

Udtagning af lavbundsjord

Et af de største reduktionspotentialer i landbruget er udtagning af lavbundsjord. Kommuner bør derfor fremlægge planer for, hvorledes lavbundsjordene indenfor kommunens areal forventes udtaget frem mod 2027.

CASE: [Middelfart Kommune](#).

Nul-investeringspolitik i fossile brændsler fra 2022

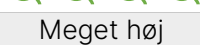
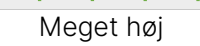

Danmarks Statistik vurderer, at kommunerne tilsammen har omkring 40 milliarder investeret i aktier og obligationer. Den Internationale Energi Agentur vurderer, at der ikke kan investeres mere i udvinding af fossile brændsler, hvis Parisaftalens målsætninger skal nås. Derfor bør kommuner ikke have investeringer i fossile aktiviteter fra 2022.

CASE: [København Kommune](#)

Fælles kommunale indkøb

Kommuner kan typisk opnå store rabatter ved at indgå i fælles indkøb med andre kommuner. Det foreslås, at KL og/eller kommunerne selv afsøger muligheden for at indgå i større kommunale grønne indkøb for at sikre lavere priser på energiprodukter, transport, etc.

Oversigt over nævnte virkemidler

Virkemiddel	Samfundsøkonomisk omkostning	CO2æ-reduktionspotentiale
Omstilling af al kollektiv transport	Billig \$ \$	Meget høj
Elektrificering af personbiler	Billig \$ \$	Meget høj
Trængselsreducerende infrastruktur	Billig \$ \$	Medium
Andel af parkeringspladser til elbiler og delebiler	Meget billig \$	Medium
Udbud af parkeringspladser	Meget billig \$	Lav
Mål om ladestandere	Billig \$ \$	Medium
Reduceret luftfart	Meget billig \$	Lav
Understøttelse af samkørsel og delebilsordninger	Billig \$ \$	Lav
Skærpede miljøkrav til leverandørkøretøjer	Meget billig \$	Høj
Omstilling af varmforsyningen	Medium \$ \$	Meget høj
Klimavenlig elproduktion	Meget billig \$	Meget høj
Udfasning af gas- og oliefyrr	Medium \$ \$	Meget høj
Kommunale køkkener og indkøb af mad	Meget billig \$	Lav
LED-belysning	Meget billig \$	Lav
Den frivillige bæredygtighedsklasse for investeringer over 15 mio. kroner fra 2022	Høj \$ \$ \$ \$	Meget høj
Straksrenoveringer i Landsbyggefonden	Meget billig \$	Høj
Lempelse af anlægsloftet	Meget billig \$	Høj
Udtagning af lavbundsjord	Meget billig \$	Lav
Fælles kommunale indkøb	Meget billig \$	Medium

Klimabevægelsen i Danmark
Grundtvigs Sidevej 2, 1865 Frederiksberg
Kontakt@klimabev.dk
+45 9360 2296